

Astudiaeth Achos: Cefnogi plant gydag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Emma Matthews a Marie Ellis-Jones yw perchnogion Meithrinfa Little Stars ac mae'r ddwy yn athrawon blynyddoedd cynnar. Mae'r feithrinfa newydd ddathlu ei phenblwydd yn ugain oed! Mae'r feithrinfa wedi ei chofrestru ar gyfer 65 o blant ac mae 30 yn mynychu'r adran cyn-ysgol pob dydd. Mae Meithrinfa Little Stars wedi cael cydnabyddiaeth gan Estyn am safon arbennig eu darpariaeth mewn addysg a'u cyfleoedd hyfforddi ac maent yn gweithio'n agos gyda Estyn a'u consortiwm addysg lleol (EAS) i gefnogi arweinwyr ac ymarferwyr mewn lleoliadau eraill. Oherwydd eu gwybodaeth a'u profiad mewn addysg blynyddoedd cynnar a gofal plant, mae Emma a Marie wedi bod yn cymryd rhan yn y broses cyd-lunio'r cwricwlwm gyda Llywodraeth Cymru, gan gymryd rhan mewn gweithdai ac ysgrifennu y 'Cwricwlwm am leoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir' a'r canllaw asesu sy'n ei gefnogi.

Fe wnaeth Hayley Edwards, Swyddog Addysg Blynyddoedd Cynnar NDNA Cymru gyfwrdd Emma a Marie gan ganolbwyntio ar gefnogi plant gyda Anghenion Dysgu Ychwanegol yn y sector nas cynhelir. Er bod gan y lleoliad brofiad helaeth o gefnogi plant ag anghenion dysgu ychwanegol a'u teuluoedd, roedd yn brofiad newydd iddynt pan gychwynodd plentyn â diagnosis Down Syndrome yn yr ystafell babanod yn 9 mis oed. Mae'r astudiaeth achos yma yn canolbwyntio ar yr achos hwn ac yn edrych ar siwrnai y feithrinfa ynghyd â'r plentyn a'r teulu, o gychwyn yn y lleoliad yn 9 mis oed i adael i fynd i'r ysgol, a'r effaith gafodd y gefnogaeth ar ddysgu a datblygiad y plentyn.

Beth oedd y broses gychwynol wnaethoch chi ei dilyn cyn i'r plentyn gychwyn yn y feithrinfa?

"Roeddem gennym eisoes berthynas gyda'r teulu oherwydd bod brawd/chwaer yn mynychu'r lleoliad. Mi wnaethon ni gysylltu gyda asiantaethau allanol cyn i'r plentyn gyrraedd er mwyn cynnig cefnogaeth llawn o'r cychwyn. Cafodd staff ymweliadau gan [Portage](#) cyn i'r plentyn gychwyn. Gwasanaeth addysgol yn y cartref yw Portage ar gyfer plant o oedran cyn ysgol sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) a'u teuluoedd. Roedd staff yn teimlo eu bod yn cael cefnogaeth dda gan y gwasanaeth yma. Roedd yr hyfforddiant wyneb yn wyneb yma wedi helpu staff gasglu syniadau sut y gallent gyfarfod ag anghenion plentyn orau. Cafodd hyn effaith cadarnhaol yn ystod y cyfnod pontio o'r cartref."

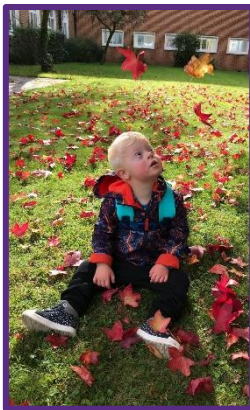
Sut oedd gweithredu y côd ADY yn edrych?

“Roedd Swyddog Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol y Blynnyddoedd Cynnar Sir Fynwy (EY ALNLO) yn ymwelydd cyson â'r lleoliad yn ystod y 3 ½ mlynedd bu'r plentyn yn mynychu. Roeddynt yn gallu ein cyfeirio at wasanaethau ychwanegol pan oedd anghenion ychwanegol yn dod i'r amlwg. Roedd y broses o ymarfer mewn modd person ganolog (PCP) yn cefnogi cyfathrebu gwyd rhwng yr holl bersonau proffesiynol, roeddem yn cynnal cyfarfodydd PCP pob tymor. Mi wnaethom ni gyd ddatblygu dealltwriaeth o sut oedd bywyd i'r plentyn a sut oedd y ffordd orau i gefnogi'r teulu, y plentyn a'r lleoliad mewn modd cyfannol. Beth oedd yn amlwg yn y cyfarfodydd yma oedd pa mor dda oedd pawb yn adnabod y plentyn”

Mae'r Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol yn ceisio gwella cynllunio a chyflwyno darpariaeth dysgu ychwanegol. Mae'n ceisio gwneud hyn drwy ddull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn i nodi anghenion yn gynnar, rhoi cymorth a monitro effeithiol ar waith, ac addasu ymyriadau i sicrhau eu bod yn cyflawni'r canlyniadau dymunol. Dylai ymarferwyr sicrhau bod pob dysgwr ag ADY yn cael ei gefnogi i oresgyn rhwystrau i ddysgu a chyflawni ei botensial llawn.

A amlygwyd unrhyw anghenion hyfforddi staff? Sut wnaethoch chi fynd i'r afael â'r rhain?

“Datblygodd anghenion hyfforddi staff wrth i'r plentyn ddatblygu ac wrth i'w anghenion ddod i'r amlwg. Roedd y broses oruchwylio ac arfarnu yn cefnogi rheolwyr i amlygu'r anghenion hyfforddi hyn yn brydlon a chyflwyno cynllun hyfforddi i gefnogi eu datblygiad proffesiynol. O ran lleferydd, iaith a chyfathrebu, darparwyd hyfforddiant i staff allweddol ac yna defnyddiwyd dull lleoliad cyfan. Daeth y gweithiwr allweddol yn hyrwyddwr 'arwyddo' a chefnogodd yr holl staff i ddefnyddio 'arwyddo' fel rhan o drefn y feithrinfa. Mae 'Sign-a-long' yn ddull cyfathrebu allweddol a gefnogir gan arwyddion, yn seiliedig ar iaith Arwyddion Prydain. Mae'n defnyddio lleferydd, arwyddion, iaith y corff, mynegiant wyneb a thôn llais i gyfeirio at y cysylltiad rhwng arwydd a gair. Roedd hyn yn hynod fuddiol i bob plentyn”

Sut wnaeth gweithio mewn partneriaeth gydag eraill gefnogi'r plentyn?

“Cyfrannodd pob asiantaeth allanol at y broses PCP a'r adolygiadau tymhorol. Cytunwyd ar dargedau mesuradwy a cawsant eu hadolygu gan bawb. Defnyddiwyd dyddiadur dysgu'r plentyn mewn cyfarfodydd i adlewyrchu llais y plentyn. Roedd yr arsylwadau gan y staff wedi helpu i lywio'r broses PCP ac roeddem yn gallu dadansoddi ar y cyd ble roedd y plentyn yn ddatblygiadol a beth fyddai ein camau nesaf. Sicrhodd hyn ddatblygiad cyfannol y plentyn a dilyniant.

Darparodd elusen leol '21 Plus' hefyd gyfoeth o gymorth a hyfforddiant i'r lleoliad a'r teulu. Trwy gydol y daith fe wnaethon nhw gynnig eu harbenigedd a'n cefnogi ni i ddathlu cryfderau a chyflawniadau'r plentyn a chynnig cefnogaeth ymarferol i oresgyn yr heriau oedd yn ein hwynebu. Roedd eu hymweliadau cyson â'r lleoliad yn amser gwerthfawr ar gyfer myfyrio a dathlu.”

Pa ddulliau a ddefnyddiwyd gennych i gefnogi dysgu a datblygiad y plentyn?

“Mae'r cwricwlwm ar gyfer y rhai nas cynhelir yn gynhwysol iawn. Roedd yn cefnogi datblygiad cyfannol y plentyn ac yn dathlu'r hyn oedd yn unigryw am y plentyn. Roedd yr oedolyn galluogi yn gallu 'tiwnio mewn' i chwilfrydedd a diddordebau naturiol y plentyn, dilyn ei ddiddordebau a gwneud addasiadau i ddiwallu ei anghenion. I blentyn a oedd wrth ei fodd yn yr awyr agored roeddem yn gallu cynnig cyfleoedd diddiwedd ar gyfer profiadau ymarferol. Rhoddwyd amser i ailymweld a chyfnerthu dysgu. Roedd amgylchedd cyfathrebu cyfoethog yn cefnogi datblygiad eu sgiliau cyfathrebu newydd, ac roedd ein hamgylchedd effeithiol yn cefnogi datblygiad annibyniaeth. Roedd gwybodaeth y staff am addysgeg sy'n canolbwyntio ar y plentyn yn creu cwricwlwm lle'r oedd y plentyn yn ffynnu, ac roedd ei anghenion yn cael eu diwallu'n llawn.”

Pa ddulliau ddefnyddiwyd gennych i gefnogi'r teulu?

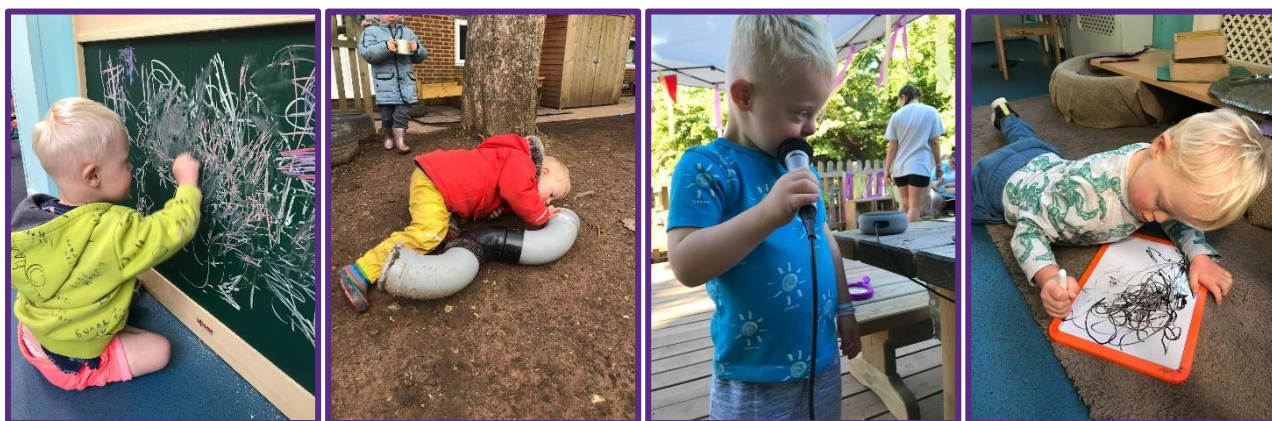
“Mae adnabod ein teuluoedd yn hanfodol. Fel lleoliad, rydym yn adeiladu ar y berthynas hon drwy'r amser. Rydym yn dathlu beth sy'n unigryw am y plentyn ac yn gwerthfawrogi cyfoeth yr wybodaeth sydd gan y teulu am y sgiliau a gwybodaeth eu plentyn. Mae sgysiau o dydd i ddydd yn adgyfnerthu'r broses hon. Yn ychwanegol i hyn, mae lluniau a dyddiadur dyddiol yn cael ei anfon drwy ein app rhieni. Mae ein cofnodion dysgu yn rhoi darlun clir ac yn dathlu taith unigryw pob plentyn. Maent yn cenfogi'r broses arsylwi (sylwi, dadansoddi, ymateb) ac yn dangos tystiolaeth o pa mor gynhwysol yw'r cwricwlwm newydd ar gyfer y sector nas cynhelir. Mae hyn yn rhoi cysur parhaus i deulu yn ogystal ag achlysuron i ddathlu.”

Pa effaith gafodd yr ymarfer a'r ddarpariaeth ar y plentyn eu dysgu a'u datblygiad?

“Roedd y plentyn yn gallu cael mynediad i bob rhan o'r lleoliad; roedd adnoddau pwrpasol ychwanegol yn cefnogi'r ymreolaeth. Cafodd rhwystrau eu dileu a gwnaed addasiadau i ganiatáu cyfranogiad llawn. Roedd enghreifftiau o addasiadau a ddefnyddiwyd yn llwyddiannus yn cynnwys;

- addasu cadeiriau gydag ochrau i gefnogi'r plentyn i fwyta wrth y bwrdd gyda'i ffrindiau
- cyllyll a ffyrce wedi'u haddasu a 'Chwpan Doidy' i gefnogi'r plentyn i fod yn annibynnol amser bwyd
- ffrâm o amgylch y toiled i alluogi'r plentyn i roi ei ddwy droed ar y llawr a chynnal ei gryfder craidd

Fe wnaeth ein proses hunanarfarnu ein cefnogi i nodi meysydd i'w gwella. Er enghraifft, gan gynnwys cynrychioli plant â Syndrom Down o fewn adnoddau a delweddau. Yn y pen draw, roedd y plentyn yn gallu cael profiad blynyddoedd cynnar cwbl gynhwysol a chyfoethog.”

Pa effaith mae'r profiad yma wedi ei gael ar y lleoliad, yr ymarfer a'r ddarpariaeth?

“Rydym yn teimlo'n freintiedig i fod wedi chwarae rhan fach o siwrnai ddysgu'r plentyn yma. Yn ystod eu hamser gyda ni, rydym wedi dabtlygu dealltwriaeth dwfn o beth yn union yw ymarfer cynhwysol go iawn. Daeth y polisi yn ymarfer. Fe ddatblygon ni ddealltwriaeth ar y cyd o sut mae dilyniant yn edrych ac fe wnaethon ni weithio mewn partneriaeth gyda asiantaethau allanol, y teulu a'r ysgol roedd yn trosglwyddo iddi. Roedd agwedd gadarnhaol gan y lleoliad cyfan yn sylfaenol i'r llwyddiant.

Roedd yn help i ni fyfyrir ar ein ymarfer er mwyn ystyried y camau nesaf o fewn y llwybrau datblygiadol. Fe wnaeth defnyddio ein arsylwadau helpu i lywio ein ymarfer a'n cynllunio er mwyn gweld sut roedd y 3 Galluogydd yn ddibynnol ac gysylltiedig â'i gilydd.”

Sut ydych chi wedi rhannu eich ymarfer da gydag eraill?

“Rydym wedi defnyddio cyfarfodydd rhwydwaith NDNA, cyfarfodydd clwstwr lleol a fforwm rhanddeiliaid Estyn i rannu ein ymarfer da gyda’r sector. Wrth gymryd rhan mewn hyfforddiant ADY gyda’r awdurdod lleol fe wnaethom rannu nifer o enghreifftiau o’n ymarfer i gefnogi y cyfnod trosglwyddo, bod yn gynhwysol, parnteriaeth gyda rhieni a dull plentyn ganolog.”

“Mae arfer cynhwysol yn cydnabod, yn gwerthfawrogi ac yn hyrwyddo amrywiaeth plant a theuluoedd, ac yn sicrhau eu bod yn cael eu trin yn deg, eu cynrychioli, rhoi cyfleoedd a dangos parch. Mae arfer cynhwysol yn parchu ac yn ymateb i brofiadau unigryw plant a’u teuluoedd, gan sicrhau bod pob plentyn yn cael cymorth priodol i gymryd rhan lawn mewn dysgu....

...Rydym yn gwybod bod plant yn cael eu dylanwadu gan eu hamgylchedd a’r oedolion o’u cwmpas a’u bod yn dysgu o bopeth y maent yn ei weld, ei glywed a’i wneud. Mae gennym gyfrifoldeb i ddylanwadu ar ddatblygiad plant yn gadarnhaol trwy greu amgylchedd hygyrch a chynhwysol yn ein lleoliad, un sy’n gwerthfawrogi ac yn dathlu pawb.

Dylai ein hamgylchedd:

- bod yn drefnus i sicrhau hygyrchedd i bawb*
- cynnwys cynrychiolaeth amrywiol a dilys o fewn adnoddau, delweddau a thestun (o ran rhyw, gallu, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, ac ati)*
- gwneud addasiadau priodol i ddileu rhwystrau i gyfranogiad*
- cynnig adnoddau penagored sy’n adlewyrchu amrywiaeth ac nad ydynt yn rhyw-benodol.”*

Cwricwlwm ar gyfer lleoliadau meithrin a arienni nas cynhelir, Llywodraeth Cymru

Cefnogaeth bellach

- [Additional Learning Needs \(ALN\) Act and Code](#) – blog CWLWM
- [MyNDNA resources](#) – Taflenni ffeithiol NDNA ar bob agwedd o ADY
- [Autism Awareness](#) – cwrs LVC NDNA LVC
- [Communication and interaction: Strategies for children with SEND/ASN/ALN](#) – cwrs LVC NDNA